

VOORKOM BRAND IN RUNDVEESTALLEN

In de landbouw neemt men weinig maatregelen om de brandrisico's op bedrijven te beperken. Toch kan je heel wat doen, zowel in bestaande als in nieuwe stallen, om de risico's te beperken. Bovendien wordt het nemen van preventiemaatregelen soms beloond met een lagere verzekeringspremie. – *Katrien Boussey, SBB Agro Bouwadvies*

Bij een bouwvergunningsaanvraag wordt het bouwplan door de brandweer getoetst aan de wettelijke vereisten die van toepassing zijn. Nieuwe stallen en loods en moeten sinds midden 2009 voldoen aan Bijlage 6 voor industriegebouwen. Men legt daarbij een aantal te nemen maatregelen op. Er is echter weinig ervaring met de technische haalbaarheid van deze preventiemaatregelen door de ammoniak- en stofrijke omgeving in de stallen. Met de invoering van Bijlage 6 wordt de aandacht voor de brandveiligheid in de sector enigszins verhoogd. Toch zullen de opgelegde brandveiligheidseisen weinig bijdragen in het verminderen van de nu aanwezige brandrisico's. Om de brandrisico's te vermijden kan je zelf heel wat maatregelen nemen op het bedrijf, zowel in bestaande als in nieuwe stallen.

Oorzaken van brand

Jaarlijks zijn er ongeveer 450 branden op landbouwbedrijven, of een risico van iets meer dan 1 op 100. In de rundveehouderij zijn hooibroei en kortsluiting de belangrijkste oorzaken die bovendien ook grote schade aanrichten. Daarnaast ontstaan heel wat branden tijdens het uitvoeren van werken en door oververhitting of zelfontbranding van machines. Om de kans op brand te verkleinen is het natuurlijk belangrijk de oorzaken zo veel mogelijk weg te nemen.

De preventiemaatregelen moeten in eerste instantie als doel hebben de brand te voorkomen en het risico op brand te verminderen. De mogelijke maatregelen kunnen onderverdeeld worden op 4 niveaus, namelijk het gebruik en de handelingen in de stal, bouwtechniek en concept, actieve brandbeveiligingsmiddelen en de passieve brandbeveiliging.

Gebruik van de stal

De veehouder moet zich bewust worden van het brandveilig gebruik van de stal.

© RUBEN KEELSLEGERS

Om de brandrisico's te vermijden kan je heel wat maatregelen nemen op het bedrijf, zowel in bestaande als in nieuwe stallen.

.....
Laat een risico-analyse uitvoeren om de aanwezigheid van gevaren en risico's op brand in kaart te brengen.
.....

Elektrische keuring Hoewel een keuring van de elektrische installaties om de 5 jaar moet gebeuren, zijn er slechts weinig bedrijven die ze laten uitvoeren. Daar elektriciteit en kortsluiting bij de belangrijkste brandoorzaken horen, is het zeker aangewezen deze elektrische keuringen te laten uitvoeren. Naast deze vijfjaarlijkse keuring kan de veehouder

zelf ook een aantal interne controles uitvoeren, onder meer naar losliggende kabels, de staat van de stroomkabels, stofophoping op elektrische draden ... Ook het uitvoeren van een thermografie, waar met een warmtecamera gezocht wordt naar verhitting van kabels en contactdozen, is zeker interessant om de knelpunten op te sporen.

Brandgevaarlijke werkzaamheden Het risico op brand bij het uitvoeren van werkzaamheden is bijna steeds aanwezig door de aanwezigheid van brandbare materialen (stro, hooi) en gasophoping onder de roostervloeren. Bij voorkeur worden deze werkzaamheden buiten de stal uitgevoerd, maar als ze toch in de stal of loods gebeuren, dan kan je er best voor

zorgen dat er geen brandbaar materiaal in de buurt is. De werkplek kan ook afgebakend worden met bijvoorbeeld een brandwerend doek. Houd zeker ook brandblusmiddelen bij de hand zoals een brandblusser, water of zand.

Broei Het is van allergegrootste belang dat het stro en het hooi voldoende gedroogd zijn vooraleer de balen geperst worden. Het vochtgehalte in grote balen mag niet meer dan 18% bedragen. Het controleren van het vochtgehalte is dus niet enkel een controle op de kwaliteit, maar kan hiermee ook de kans op broei uitsluiten. Als je een vochtigheidsmeter gebuikt, dan kan je de temperatuur van het opgeslagen stro of hooi ook controleren met een temperatuurmeter (zie kader).

Andere maatregelen Om het risico op brand te voorkomen kan je ook een rookverbod invoeren in de stallen, de hoeveelheid stro in de stallen waar dieren zitten beperken tot het minimum, geen tractoren en machines plaatsen in de veestallen en aan ongediertebestrijding doen.

Bouwtechnisch en conceptueel

De stal bouwtechnisch of conceptueel aanpassen is niet altijd evident bij bestaande gebouwen. Bij nieuwbouw kan je hier zeker rekening mee houden.

Natuurlijke ventilatie Dit wordt misschien niet onmiddellijk met brandveiligheid gerelateerd. Toch zal een natuurlijke ventilatie in de stal zeker in geval van brand dienstdoen als rook- en warmteafvoer. Dit betekent dat de temperatuur in de stal bij een brand lager kan blijven, en dat de staalstructuur langer zal blijven staan.

Aparte stockage van stro Om arbeidstechnische redenen wordt gemakkelijheidshalve gekozen voor een strozolder. Het stro in een aparte loods stockeren en het instrooien vanaf een stroplatform of machinaal is een mogelijke oplossing.

Afstand tot andere gebouwen Om brandoverslag te voorkomen, moet er voldoende afstand worden voorzien tussen de stallen en gebouwen.

Compartimentering Lokalen of gebouwen waar de risico's op brand groter zijn, kunnen apart gecompartmenteerd worden. Denk aan technische ruimten,

opslag van mazout en andere brandbare producten. Om de kosten van compartimentering te beperken, wordt best ook tijdens de ontwerpfase hiermee rekening gehouden.

Brandvertragende materialen Het gebruik van onbrandbare bouwmaterialen, zoals bijvoorbeeld beton of bakstenen, hebben zeker de voorkeur.

Actieve brandbeveiliging

De actieve brandbeveiliging zijn de maatregelen die genomen worden om de brand snel te detecteren en hem te beperken. Wegens de stofrijke omgeving, hoge luchtsnelheden en de ammoniakale omgeving in de stallen is de werking van traditionele branddetectiemiddelen zoals rookmelders, niet altijd gegarandeerd. Echter in technische ruimten, zoals de machinemaker, kan een rookmelder zeker van nut zijn.

Passieve brandbeveiliging

De passieve brandbeveiliging zijn de maatregelen die ingezet worden om de brand te beperken. In de eerste plaats denken we aan brandblustoestellen, brandhaspels, waterslangen en voldoende bluswater. Landbouwbedrijven zijn soms afgelegd en niet altijd voorzien van een waterleidingsnet. Dit maakt dat er vaak een watertekort is voor het blussen

van de brand. Zeker voor bedrijven waar er geen hydrant aanwezig is, is het aangewezen om zelf te voorzien in een minimale hoeveelheid van 120 m³ aan bluswater.

Risico-analyse

Dat de brandveiligheid op elk rundveebedrijf verbeterd kan worden, staat buiten kijf. Welke maatregelen neem je best? Elk bedrijf heeft zijn eigen manier van werken en kent zijn specifieke risico's. Een risico-analyse uitvoeren is een methode om de aanwezigheid van de gevaren en risico's in kaart te brengen zodat je kan bepalen welke maatregelen het best worden genomen. Vermits de traditionele methodes voor dergelijke analyses niet gericht zijn op de specifieke problematiek in de rundveesector, werkte SBB een eigen methodiek uit. Voor elke stal wordt een checklist doorlopen en worden punten toegekend. Op deze manier kan objectief nagegaan worden of de activiteiten en de werkzaamheden in de stal aanvaardbaar zijn, dan wel het aangewezen is enkele preventiemaatregelen te nemen. Als je geïnteresseerd bent in het uitvoeren van een risico-analyse, dan kan je contact opnemen met een technologisch bouwadviseur van SBB. ■

TEMPERATUURONTWIKKELING IN HOOI

- 65 °C: Het hooi komt in een gevaarlijke zone en moet dagelijks gecontroleerd worden.
- 70 °C: Controleer de temperatuur elke 2 tot 4 uur.
- 80 °C: Ontbranding is mogelijk, maak het hooi nat en haal de hooiberg uit elkaar. Verwittig de brandweer!
- 85 °C: In de hooiberg zullen zich hete plekken bevinden. Het hooi zal daar ontbranden van zodra het met lucht in aanraking komt. Betreed de hooiberg niet!
- 100 °C: De situatie is kritiek en de temperatuur zal snel stijgen. Zelfontbranding zal vrijwel zeker plaatsvinden.

Bron: Cash, et al.